

توسعه ظرفیت صادرات گاز و تقویت جایگاه

ایران به عنوان هاب گازی در منطقه همچنین سیدعلی مرتضوی کارشناس سیاستگذاری حوزه انرژی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اهمیت برداشت گاز از میداین مشترک گازی برای ایران می‌گوید: «ایران با داشتن ۳۳/۵ تریلیون متر مکعب ذخایر گاز یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر گاز طبیعی در جهان است. اما کشور به دلیل عوامل مختلف از جمله تحریم‌ها و عدم سرمایه‌گذاری نتوانسته است از این ذخایر به طور کامل بهره‌برداری کند. در سال‌های اخیر، ایران بر افزایش برداشت از میداین گازی مشترک خود از جمله میداین گازی پارس جنوبی/گنبد شمالی که با قطر مشترک است، تمرکز کرده است. افزایش برداشت از این میداین می‌تواند مزایای متعددی از جمله توسعه ظرفیت صادرات گاز و تقویت جایگاه ایران به عنوان هاب گازی در منطقه را برای ایران به همراه داشته باشد.»

این کارشناس حوزه سیاستگذاری پیرامون مزایای برداشت از میداین مشترک گازی تصریح می‌کند: «یکی از مزایای اصلی افزایش برداشت از میداین مشترک گاز، ایجاد فرصت برای توسعه صادرات گاز است. ایران سال‌هاست که به کشورهای دیگر گاز صادر می‌کند، اما صادرات آن به دلایل مختلف از جمله کمبود زیرساخت‌ها و تحریم‌ها محدود شده است. ایران با افزایش برداشت از میداین مشترک گازی می‌تواند ظرفیت تولید گاز خود را افزایش داده و گاز بیشتری را به کشورهای دیگر صادر کند و در نتیجه در آمد بیشتری برای کشور به همراه داشته باشد. علاوه بر این، موفقیت استراژیک ایران در منطقه، آن را به قطبی ایده‌ال برای صادرات گاز تبدیل کرده است. ایران بین کشورهای گاز خیز آسیای مرکزی و بازارهای تشنه گاز جنوب آسیا و اروپا قرار دارد. ایران امر آن را به یک نقطه ترانزیت طبیعی برای صادرات گاز از آسیای مرکزی به آسیای جنوبی و اروپا تبدیل می‌کند. ایران با افزایش برداشت از میداین مشترک گازی می‌تواند جایگاه خود را به عنوان قطب گاز در منطقه تقویت کرده و صادرات گاز بیشتری را از کشورهای همسایه جذب کند.»

وی ادامه می‌دهد: «یکی دیگر از مزایای افزایش برداشت از میداین مشترک گازی، فرصت توسعه صنایع مبتنی بر گاز در ایران است. گاز را می‌توان به عنوان خوراک صنایع مختلف از جمله پتروشیمی، کود و فولاد استفاده کرد. ایران با افزایش برداشت از میداین مشترک گازی می‌تواند گاز مطمئنی را برای این صنایع فراهم کند که نه تنها باعث رشد انبهای می‌شود، بلکه فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای کشور ایجاد می‌کند. علاوه بر این، توسعه صنایع مبتنی بر گاز در ایران می‌تواند به کاهش وابستگی کشور به صادرات نفت کمک کند. ایران سال‌هاست که به صادرات نفت وابسته بوده است و همین امر اقتصاد آن را در برابر نوسانات قیمت نفت و تحریم‌های بین‌المللی آسیب‌پذیر کرده است. با توسعه صنایع مبتنی بر گاز، ایران می‌تواند اقتصاد خود را متنوع کرده و وابستگی خود را به صادرات نفت کاهش دهد و در نتیجه در برابر شوک‌های خارجی مقاوم‌تر شود. علاوه بر این منافع اقتصادی، افزایش برداشت از میداین مشترک گازی می‌تواند امنیت زیست‌محیطی را نیز برای ایران به همراه داشته باشد. گاز در مقایسه با زغال سنگ و نفت منبع انرژی پاک‌تری است و می‌تواند به کاهش انتشار گاز‌های گلخانه‌ای کمک کند. با افزایش برداشت از میداین مشترک گازی و ترویج استفاده از گاز به عنوان منبع انرژی، ایران می‌تواند به تلاش‌های جهانی برای کاهش تغییرات اقلیمی و بهبود کیفیت هوا کمک کند.»

مرتضوی در پایان خاطرنشان می‌کند: «افزایش برداشت گاز از میدان مشترک گازی ایران با قطر و نصب سکوی فاز ۱۲ روی گاز ۱۱ پارس جنوبی و اهمیت این ابتکار در برداشت پیش از موعد گاز از این لایه مرزی مشترک گاز مزیت بسیار مهمی در زمینه توسعه صادرات گاز در فصول غیر سرد سال دارد. که موجب تقویت جایگاه ایران به عنوان قطب گاز در منطقه و ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای کشور خواهد داشت.»

جمع بندی

به نظر می‌رسد دولت در حوزه گاز اقدامات جبرانی در پیش گرفته است تا عقب ماندگی‌های دولت‌های قبلی مخصوصاً در دهه ۹۰ را جبران کند. احیای دیپلماسی انرژی در همین راستا قابل تحلیل است و می‌توان به ادامه این روند امیدوار بود ولی مهم‌تر از شروع مسیر، استمرار آن است.

نصب موفق سکوی فاز ۱۱ پارس جنوبی

خواهد شد. فاز ۱۱ پارس جنوبی در بخش عملیات شاهد به ثمر نشستن تلاش‌های بی‌نظیر شرکت‌ها و متخصصان ایرانی بوده است و در بخش‌های مختلف عملیاتی از جمله برداشت، انتقال و نصب سکو، حفاری، خطوط لوله و غیره رگوردها و ابتکارهای جالب توجهی ثبت شده است. هدف نهایی از توسعه فاز ۱۱ میدان مشترک پارس جنوبی تولید روزانه ۵۶ میلیون مترمکعب گاز است.

پیچیده‌ترین پروژه توسعه‌ای میدان گازی پارس جنوبی

تولید ۸۰ هزار بشکه میعانات گازی برنام‌ه‌ری‌زده است، تأسیسات مربوطه و دورشته خط لوله ۳۲ اینچی در مجموع به طول ۲۷۰ کیلومتر است. طبق مطالعات انجام شده، پس از شروع سه سال از تاریخ تولید، این میدان افت فشار را تجربه خواهد کرد که این وضعیت مستلزم نصب امکانات فشارافزایی برای حفظ تولید از این میدان در مرحله دوم خواهد بود. به همین دلیل فاز ۱۱ پارس جنوبی به عنوان پیچیده‌ترین پروژه برای توسعه در بین سایر طرح‌های توسعه میدان گازی پارس جنوبی شناخته می‌شود.

پایان خسارت ۷ میلیارد دلاری گازی

این پروژه به پیمانکار داخلی و اقدام بی‌نظیر در توسعه برداشت گاز از مرزی‌ترین لایه مشترک گازی ایران با قطر با ابتکار نخبگان ایرانی در یک عملیات منحصربه‌فرد جهت جابه‌جایی سکوی ۳۳۰۰ تنی فاز ۱۲ به فاز ۱۱ پارس جنوبی ی‌ادو تن از کارشناسان حوزه انرژی به گفت‌وگو پرداختیم.

■ **اقدامی هوشمندانه برای برداشت پیش از موعد**

گاز از مرزی‌ترین لایه مشترک

رضا فروزش مدیر اجرایی فازهای ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به این موضوع که استفاده از سکوی موجود در فاز ۱۲ پارس جنوبی برای بالا آوردن فاز ۱۱ اقدام مناسبی است، می‌گوید: «در فاز ۱۲ یک سکو داشته‌یم که ما را به هدف موردنظر مبنی بر میزان مناسبی از تولید رسانده، به همین دلیل این سکو به فاز ۱۱ منتقل شده است. این اقدام خوبی است و نوعی صرفه‌جویی برایمان به وجود می‌آورد.»

وی ادامه می‌دهد: «هر چقدر ما در لب مرز حرکت کنیم و جاهای‌مان را در آنجا قرار دهیم، از یک طرف به افزایش برداشت می‌رسیم و از طرف دیگر جلوی مهاجرت گاز به سمت قطری‌ها را می‌گیریم. شواهد نشان می‌دهد که مدیران و متخصصان میانی حوزه نفت و گاز خوب کار می‌کنند و پروژه‌های خوبی را پیش می‌برند.»

فروزش می‌افزاید: «ما پیشرفت‌های خوبی در زمینه ساخت سکو داشته‌ایم و شرکت‌های متفاوتی در این زمینه فعال هستند. با استفاده از توان داخلی توانست‌ایم در یک اقدام درست به استفاده از سکوی موجود در فاز ۱۲ برای فاز ۱۱ بپردازیم.»

وی خاطرنشان می‌کند: «با توجه به ناترازی گازی که در فصول سرد سال در کشور داریم، بهره‌برداری از فاز ۱۱ پارس جنوبی در شرایط فعلی می‌تواند بسیار کمک کننده باشد. این موضوع که بهره‌برداری از این فاز به پیمانکاران داخلی سپرده شده است نیز اهمیت دارد. متخصصان داخلی کشورمان دارای دانش فنی کلفی برای پیش بردن پروژه‌های این چنینی هستند و با استفاده از همین توان قادر هستیم به بهره‌برداری از منابع خود بپردازیم. نیاز امروز کشور تکنولوژی است، به هر طرفی که می‌توانیم باید فناوری‌های جدید را کسب و از آنها بهره‌برداری کنیم.»

سکوی فاز ۱۱ پارس جنوبی به همت متخصصان شرکت ملی نفت ایران در موقعیت خود در خلیج فارس نصب شد و بدین ترتیب شمارش معکوس برای تولید از این فاز راهبردی آغاز شد. طبق اعلام رسانی شرکت ملی نفت ایران، عملیات نصب سکوی فاز ۱۱ که توسط شناور اوشنیک به مرزی‌ترین فاز پارس جنوبی رسیده بود با همت و برنامه‌ریزی متخصصان ایرانی در شرکت ملی نفت گاز خود به همسایگان عمل کنیم‌و از این نظر هم برایمان مزیت محسوب می‌شود.»

مرادی گفت: «بتسکاری که در فاز ۱۱ پارس جنوبی در زمینه استفاده از سکوی موجود در فاز ۱۲ به اجرا گذاشته‌ایم، قابل تقدیر است و نشان دهنده توان فنی و مهندسی بالای ما ست. کردن این سکو علاوه بر اینکه حدود سه سال برداشت از این فاز را جلو انداخت، حدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار هم برایمان صرفه‌جویی ایجاد می‌کند.»

آن تحت عنوان نسل جدید قراردادهای نفت و گاز (IPC) توسط شرکت ملی نفت ایران

برای اجاب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، در ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۷ با کنسرسیومی از شرکت توتال فرانسه، CNPCI چین و پتروپارس بسته شد.

بر اساس این قرارداد پتروپارس با توجه به تجارب

روی مرزی‌ترین فاز پارس جنوبی بوده است؛ با همت و برنامه‌ریزی متخصصان ایرانی در شرکت ملی نفت ایران مشترک گازی می‌تواند ظرفیت تولید گاز خود را افزایش دهد که نه تنها به تأمین نیاز داخلی کمک می‌کند، بلکه فرصت صادرات گاز به سایر کشورها را نیز فراهم می‌کند. دوم، توسعه این لایه به رف ناترازی مقطعی در تأمین گاز در فصول سرد سال کمک می‌کند. ایران در ماه‌های زمستان تقاضای زیادی برای گاز دارد، زیرا مردم از آن برای مقاصد گرمایشی استفاده می‌کنند. با این حال، ظرفیت تولید گاز این کشور محدود است، به این معنی که برای تأمین نیاز خود باید به واردات از کشورهای دیگر متکی باشد. ایران با توسعه مرزی‌ترین لایه از میداین مشترک گازی می‌تواند ظرفیت تولید گاز خود را افزایش داده و وابستگی خود به واردات را کاهش دهد و در نتیجه به تعادل ناترازی مقطعی در تأمین گاز کمک کند.

سوم، توسعه این لایه به بهبود وضعیت اقتصادی کشور نیز کمک می‌کند زیرا بخش مهمی از ناترازی گاز ایران را جلوگیری خواهد کرد و در فصول غیرسرد سال، امکان صادرات گاز به کشورهای همسایه را خواهد داد. همچنین ایران با توسعه مرزی‌ترین لایه از میداین مشترک گازی توسط پیمانکاران داخلی موجب ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای کشور می‌شود که به رونق اقتصاد کشور کمک می‌کند.

بر همین اساس، دولت سیزدهم با سپردن کار به پیمانکار داخلی و ابتکار مهم به کار گرفته شده در زمینه جابه‌جایی سکوی فاز ۱۲ پارس جنوبی و استقرار آن بر فاز ۱۱ پارس جنوبی که یک اقدام بی‌سابقه در غرب آسیا بوده است سه‌سال زودتر از موعد ساخت سکوی جدید توانسته است که از این لایه مرزی بهره‌برداری گاز را آغاز کند؛ این اقدام مهم از این جهت اهمیت فوق‌العاده پیدا خواهد کرد که حتی در دنیا نیز این عملیات پیچیده بسیار کم به وقوع پیوسته است. جابه‌جایی سکوی ۳ هزار و ۳۰۰ تنی فاز ۱۱ به عنوان سنگین‌ترین سکوی پارس جنوبی طی یک عملیات منحصربه‌فرد با ابتکار متخصصان ایرانی، منجر به آغاز تولید از این فاز مهم و استراژیژیک پس از ۲۰ سال خواهد شد. در این عملیات بسیار مهم که نصب سکوی فاز ۱۱ توسط شناور اوشنیک

استاد حقوق انرژی دانشگاه تهران در گفت‌وگو با «جوان»:

ابتکار ایران در بهره‌برداری از مرزی‌ترین لایه مشترک گازی ایران وقطر قابل تقدیر است

این استاد حقوق انرژی دانشگاه گفت: «ما روابط خوبی با کشور قطر داریم و بهره‌برداری از این فاز مشکلی در روابط ما با این کشور به وجود نمی‌آورد. فاز ۱۱ در مرزی‌ترین لایه ما با قطر قرار دارد و به لحاظ افزایش برداشت و جلوگیری از مهاجرت گاز به سمت کشور مقابل اهمیت دارد.»

وی در ادامه گفت: «بهره‌برداری از فاز ۱۱ پارس جنوبی به ما کمک می‌کند تا محد زایدی کسری گاز خود را در فصول سرد سال برطرف کنیم و به همین دلیل برایمان منفعت بالایی دارد. افزایش تولید گاز همچنین زمینه‌ای فراهم می‌کند که به تعهدات گازی خود به همسایگان عمل کنیم‌و از این نظر هم برایمان مزیت محسوب می‌شود.»

مرادی گفت: «بتسکاری که در فاز ۱۱ پارس جنوبی در زمینه استفاده از سکوی موجود در فاز ۱۲ به اجرا گذاشته‌ایم، قابل تقدیر است و نشان دهنده توان فنی و مهندسی بالای ما ست. کردن این سکو علاوه بر اینکه حدود سه سال برداشت از این فاز را جلو انداخت، حدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار هم برایمان صرفه‌جویی ایجاد می‌کند.»

آن تحت عنوان نسل جدید قراردادهای نفت و گاز (IPC) توسط شرکت ملی نفت ایران

برای اجاب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، در ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۷ با کنسرسیومی از شرکت توتال فرانسه، CNPCI چین و پتروپارس بسته شد.

بر اساس این قرارداد پتروپارس با توجه به تجارب

اما کشور به دلیل عوامل مختلف از جمله تحریم‌ها و عدم سرمایه‌گذاری نتوانسته است از این ذخایر به طور کامل بهره‌برداری کند. ایران با توسعه مرزی‌ترین لایه از میداین مشترک گازی می‌تواند ظرفیت تولید گاز خود را افزایش دهد که نه تنها به تأمین نیاز داخلی کمک می‌کند، بلکه فرصت صادرات گاز به سایر کشورها را نیز فراهم می‌کند. دوم، توسعه این لایه به رف ناترازی مقطعی در تأمین گاز در فصول سرد سال کمک می‌کند. ایران در ماه‌های زمستان تقاضای زیادی برای گاز دارد، زیرا مردم از آن برای مقاصد گرمایشی استفاده می‌کنند. با این حال، ظرفیت تولید گاز این کشور محدود است، به این معنی که برای تأمین نیاز خود باید به واردات از کشورهای دیگر متکی باشد. ایران با توسعه مرزی‌ترین لایه از میداین مشترک گازی می‌تواند ظرفیت تولید گاز خود را افزایش داده و وابستگی خود به واردات را کاهش دهد و در نتیجه به تعادل ناترازی مقطعی در تأمین گاز کمک کند.

سوم، توسعه این لایه به بهبود وضعیت اقتصادی کشور نیز کمک می‌کند زیرا بخش مهمی از ناترازی گاز ایران را جلوگیری خواهد کرد و در فصول غیرسرد سال، امکان صادرات گاز به کشورهای همسایه را خواهد داد. همچنین ایران با توسعه مرزی‌ترین لایه از میداین مشترک گازی توسط پیمانکاران داخلی موجب ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای کشور می‌شود که به رونق اقتصاد کشور کمک می‌کند.

بر همین اساس، دولت سیزدهم با سپردن کار به پیمانکار داخلی و ابتکار مهم به کار گرفته شده در زمینه جابه‌جایی سکوی فاز ۱۲ پارس جنوبی و استقرار آن بر فاز ۱۱ پارس جنوبی که یک اقدام بی‌سابقه در غرب آسیا بوده است سه‌سال زودتر از موعد ساخت سکوی جدید توانسته است که از این لایه مرزی بهره‌برداری گاز را آغاز کند؛ این اقدام مهم از این جهت اهمیت فوق‌العاده پیدا خواهد کرد که حتی در دنیا نیز این عملیات پیچیده بسیار کم به وقوع پیوسته است. جابه‌جایی سکوی ۳ هزار و ۳۰۰ تنی فاز ۱۱ به عنوان سنگین‌ترین سکوی پارس جنوبی طی یک عملیات منحصربه‌فرد با ابتکار متخصصان ایرانی، منجر به آغاز تولید از این فاز مهم و استراژیژیک پس از ۲۰ سال خواهد شد. در این عملیات بسیار مهم که نصب سکوی فاز ۱۱ توسط شناور اوشنیک

با راه‌اندازی سکوی اول فاز ۱۱ پارس جنوبی سه سال زودتر از موعد، نه تنها با برداشت روزانه بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون مترمکعب گاز از مرزی‌ترین لایه مشترک گازی با قطر در پارس جنوبی، از عدم‌انفع ۷ میلیارد دلاری دولت جلوگیری شده است؛ بلکه توسعه میدان مشترک گازی با قطر، این فرصت را به ایران خواهد داد که از میدان گازی مشترک با قطر بیشترین برداشت گاز را داشته باشد و بدین ترتیب استفاده بهتر و بهینه‌تری از گاز درون میدان مشترک داشته باشد زیرا در صورت عدم برداشت گاز، ظرف قطری اقدام به برداشت گاز می‌کرد که این موضوع به نوبه خود ارزش افزوده بسیار بالایی برای ایران خواهد داشت. ■■■

توسعه میدان مشترک گازی ایران و قطر موضوع بحث سال‌ها بوده است. این به این دلیل است که هر دو کشور بزرگ‌ترین میدان گازی جهان، میدان گازی پارس جنوبی/گنبد شمالی را به اشتراک می‌گذارند که تخمین زده می‌شود حدود ۵۱ تریلیون متر مکعب گاز طبیعی در آن وجود داشته باشد. این میدان بین دو کشور تقسیم شده است که ایران بخش جنوبی و قطر مالک بخش شمالی است. یکی از محورهای اصلی توسعه این میدان گازی مرزی‌ترین لایه میداین مشترک گازی است. این لایه مرزی در فاز ۱۱ پارس جنوبی در افزایش ظرفیت تولید گاز ایران بسیار حیاتی است که می‌توان از آن برای صادرات مجدد گاز در فصول گرم سال استفاده کرد و با ناترازی مقطعی در فصول سرد سال را متعادل کرد. با این وجود مسئله توسعه این لایه مرزی و مهم گازی از سال ۱۳۸۰ مطرح بود و تا همین چند هفته قبل یعنی پیش از ۲۰ سال، شرکت‌های مختلف خارجی می‌آمدند و سعی می‌رفتند و هیچ کدام پیشرفتی در کار ایجاد نکردند و صرفاً ایران را معطل کردند تا طرف قطری بیشترین برداشت را از میدان پارس جنوبی و لایه مرزی طرف خود برداشت کند.

دلایل مختلفی وجود دارد که توسعه این لایه مهم است. اول اینکه به افزایش ظرفیت تولید گاز ایران کمک خواهد کرد. این مهم است زیرا ایران در حال حاضر دومین دارنده بزرگ ذخایر گاز طبیعی در جهان است و حدود ۳۳/۵ تریلیون متر مکعب ذخایر گازی تخمین زده می‌شود.

گفت‌وگو

اخبار

فاز ۱۱ پارس جنوبی تنها فاز توسعه نیافته این میدان مشترک گازی است که تا وجود مرزی‌بودن، توسعه آن طی دو دهه گذشته بارها توسط شرکت‌های ایرانی و خارجی با تعویق مواجه شده است. در آخرین برده تاخیرها در توسعه این فاز مهم پارس جنوبی، تیرماه ۹۶ قرارداد طرح توسعه فاز ۱۱ به ارزش ۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار با حضور بیژن زنگنه، وزیر وقت نفت، میان شرکت ملی نفت ایران و کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های توتال فرانسه، شرکت ملی نفت چین (CNPC) و شرکت پتروپارس به امضای رسید.

طبق زمان‌بندی اولیه، قرار بود ۴۰ ماه بعد از امضای قرارداد، تولید گاز از میدان فاز ۱۱ پارس جنوبی آغاز شود. در صورت اجرایی شدن این قرارداد و عدم بدهدی توتال و CNPC، باید پاییز ۱۳۹۹ شاهد آغاز تولید گاز از فاز ۱۱ پارس جنوبی می‌بودیم. اما این قرارداد اجرایی نشد و با پیش از دو سال معطل ماندن توسط این دو شرکت فرانسوی و چینی، در نهایت فاز ۱۱ برای توسعه به دست متخصصان داخلی سپرده شد.

در دولت سیزدهم با تمرکز بر تولیدی شدن این فاز، اقداماتی همچون جابه‌جایی سکوی دریایی از فاز ۱۲ پارس جنوبی و انتقال آن به محل فاز ۱۱ پارس جنوبی و حفاری چاههای تولیدی در این فاز صورت گرفت. قرار بود در زمستان ۱۴۰۱ شاهد آغاز تولید زودهنگام گاز از این فاز به میزان ۱۱ میلیون مترمکعب در روز باشیم، اما این مهم به اوایل سال ۱۴۰۲ موکول شد.

به گفته مقامات، بهره‌برداری از فاز ۱۱ پارس جنوبی با استفاده از